

Сердюков К.Г.
к.е.н., доцент
Харківський інститут фінансів КНТЕУ
Шапалова Т. В.
студентка, група 51мф, 5 курс
Харківський інститут фінансів КНТЕУ

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ОПТИМІЗАЦІЇ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА

Анотація. В статті розглядається морфологічна оцінка поняття «фінансовий стан підприємства» та визначено напрямки його оптимізації в сучасних умовах.

Ключові слова: фінансовий стан, методи фінансового аналізу підприємства, фінансова інформація, платоспроможність, фінансові ресурси.

Аннотация. В статье рассматривается морфологическая оценка понятия «финансовое состояние предприятия» и определены направления его оптимизации в современных условиях.

Ключевые слова: финансовое состояние, методы финансового анализа предприятия, финансовая информация, платежеспособность, финансовые ресурсы.

Summary. In the article the morphological assessment of the concept of "financial condition" and identified areas of optimization in the modern world.

Key words: financial condition, methods of enterprise financial analysis, financial information, solvency, financial resources.

Постановка проблеми. На сьогоднішньому етапі розвитку економіки держави адекватна оцінка фінансового стану, залучення і високоефективне використання фінансових ресурсів потребує з'ясування і уточнення сутності ключового поняття, що є одним із основних проблемних і суперечливих питань теорії фінансових обчислень.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питанню оцінки фінансового стану підприємств присвячено багато праць вітчизняних науковців таких як: Аверіна М. Ю., Базилінська О.Я., Деркач О.В., Заюкова М.С., Пітінова А. О., Приходько Н. І., Черниш С.С. Неоднозначність у поглядах авторів на сутність поняття «фінансовий стан підприємства» спонукає до детальнішого його вивчення, що дозволить краще розкрити його теоретичні аспекти.

Мета статті полягає у проведенні систематизації наукових поглядів вітчизняних та зарубіжних вчених на поняття «фінансовий стан підприємства», та вивчення теоретичних засад щодо напрямків оптимізації фінансового стану вітчизняних підприємств.

Основні результати дослідження. На сучасному етапі розвитку вітчизняних підприємств існує ціла низка фінансово-економічних проблем, вирішення яких вимагає нагальної розробки нових та вдосконалення вже існуючих форм, методів, інструментів і прийомів управління, спрямованих на покращення фінансового стану вітчизняних підприємств. Саме тому актуальним є питання прийняття обґрунтованих та ефективних управлінських рішень, які забезпечили оптимальний фінансовий стан підприємства та його стійкий розвиток в умовах невизначеності та ризику.

Оцінка фінансового стану на підприємстві є одним з важливих елементів в системі управління і прийняття різноманітних господарських рішень. Вона становить інтерес для інвесторів, кредиторів, постачальників матеріально-технічних ресурсів, державних органів управління і виробничих менеджерів. З кожним роком зростає роль своєчасної і якісної оцінки фінансового стану через те, що, тільки маючи реальні дані про результати фінансово-господарської діяльності, можна об'єктивно оцінити ситуацію на підприємстві і прийняти найбільш правильне рішення щодо її покращення.

При проведенні оцінки фінансового стану підприємства слід вивчати значення отриманих в результаті аналізу фінансового стану показників, з точки зору відповідності їх фактичних значень нормативним для конкретного підприємства рівням, визначати фактори, що вплинули на величину показника в звітному періоді та здійснювати прогноз її величини на перспективу.

Дослідження показують, що існує багато теоретичних підходів до визначення поняття «фінансовий стан» підприємства, він розглядається як економічна категорія, сукупність показників, фінансова спроможність, комплексне поняття, характеристика певних сторін фінансово-господарської діяльності та ін. Це обумовлює актуальність уточнення сутності й основних характеристик даного терміну.

Сутність оцінки фінансового стану підприємства полягає в отриманні повної, достовірної й своєчасної інформації щодо фінансових можливостей підприємства, визначенні змін, тенденцій розвитку та факторів впливу. Об'єктом аналізу може бути підприємство, його структурний підрозділ, а також господарська операція.

Суб'єктами аналізу є користувачі фінансової інформації щодо діяльності підприємства, які безпосередньо або опосередковано зацікавлені в її отриманні.

У процесі фінансового аналізу вивчають фінансово - економічний стан підприємства і приймають рішення з управління капіталом, грошовими потоками, доходами, витратами і прибутком. Мета такого аналізу - дослідити найважливіші аспекти грошового обороту і вжити заходів щодо зміцнення фінансово-економічного стану господарюючого суб'єкта. Стабільний фінансовий стан підприємства означає своєчасне виконання зобов'язань перед його персоналом, партнерами і державою, що передбачає фінансову стійкість, нормалізацію платоспроможності, кредитоспроможності і рентабельності активів, власного капіталу і продажів.

Оцінка фінансового стану підприємства - операція неоднозначна. Разом з тим достовірна і об'єктивна оцінка фінансового стану підприємства потрібна для прийняття ефективних управлінських рішень. У нинішній, складній економічній ситуації фінансовий аналіз дозволяє оцінити не тільки своє становище на ринку, але і фінансовий стан конкурентів і партнерів, то дозволяє не здійснювати багатьох помилок при прийнятті різних управлінських рішень.

В таблиці 1 наведено морфологічну оцінку поняття «Фінансовий стан підприємства».

Таблиця 1.

Морфологічна оцінка поняття «Фінансовий стан підприємства»

Автор	Поняття	Ключові слова
Аверіна М. Ю. [1 с. 52] Деркач О. В. [4 с. 86] Заюкова М. С. [5 с. 84]	Фінансовий стан підприємства визначається в платоспроможності підприємства внаслідок кругообігу засобів. Стійкість фінансового стану – необхідна вимога діяльності підприємства в ринкових умовах. В понятті «Фінансовий стан» відображається взаємозв'язок виробничої і фінансової діяльності підприємства	Фінансова стійкість
Пітінова А. О. [6 с. 65]	Фінансовий стан підприємства – це показник його фінансової конкурентоздатності, тобто платоспроможності, кредитоспроможності, виконання зобов'язань перед державою та іншими підприємствами	Виконання зобов'язань
Приходько Н. І. [7 с. 371] Черниш С. С. [8 с. 81-82]	Фінансовий стан – це результат виробничо-фінансова діяльності. Він характеризується величиною засобів підприємства, їх матеріально-технічного постачання, виробництва, реалізації та прибутку.	Результат виробничо-фінансової діяльності
Базилінська О. Я. [2 с. 6]	Фінансовий стан підприємства розглядається як сукупність показників, що характеризують наявність, розміщення та використання фінансових ресурсів підприємства	Фінансові ресурси
Таким чином, фінансовий стан це результат виробничо-фінансової діяльності підприємства, що можливо оцінити на основі системи показників, які характеризують наявність, розміщення та використання фінансових ресурсів його фінансової конкурентоздатності, тобто платоспроможності, кредитоспроможності та виконання зобов'язань перед державою та іншими підприємствами.		

Проаналізовані трактування свідчать, що переважна більшість науковців на перший план висуває таку характеристику фінансового стану, як сукупність (система) показників. На наш погляд, заслуговує на увагу той факт, що фінансовий стан підприємства є об'єктивною економічною категорією, що може бути оцінена з більшою або меншою глибиною й вірогідністю деякою множиною показників. Ці показники, будучи випадковими величинами, можуть давати підстави для прийняття управлінських рішень в умовах неповної визначеності. До таких показників належать: конкурентоздатність, фінансова стабільність, платоспроможність, результативність господарської діяльності й ін., які, при всій їх значимості, характеризують лише окремі аспекти фінансового стану підприємства.

Оптимальний фінансовий стан підприємства багато в чому обумовлений

стійкістю фінансової системи підприємства до змін різних зовнішніх і внутрішніх факторів, що визначає необхідність проведення регулярної її оцінки і вироблення напрямків підвищення її ефективності. Оптимальний у перекладі з латинської мови «який найбільше відповідає певним умовам, вимогам; найкращий із можливих, найбільш відповідний даному завданню, даним умовам» [3].

Фактори впливу на фінансовий стан підприємства, та напрямки його оптимізації, зазначено на рис. 1.

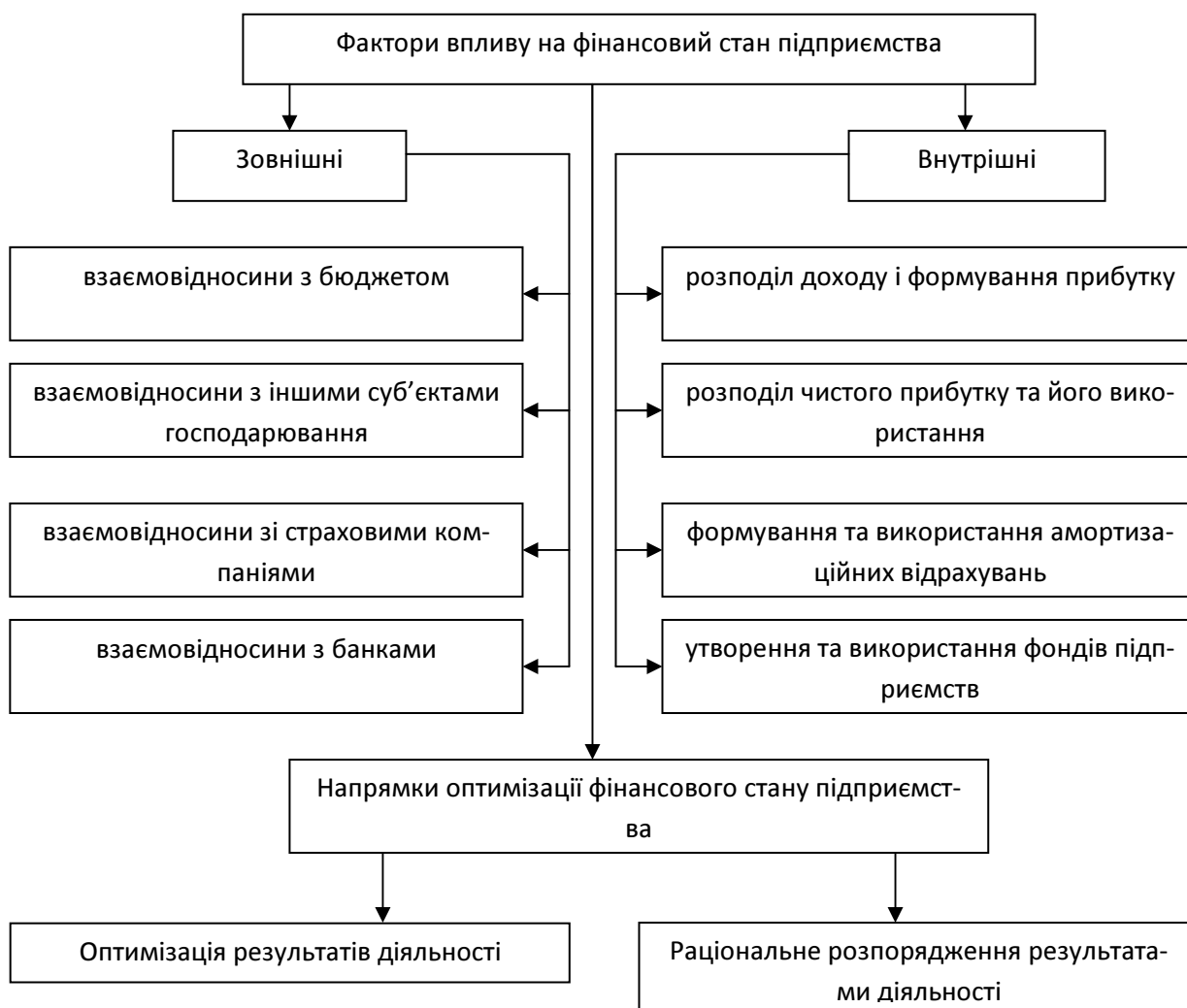

Рис. 1. Фактори впливу на фінансовий стан підприємства, та напрямки його оптимізації

У разі виявлення проблем, що стосуються питань взаємодії підприємства з партнерами та організаціями, необхідне проведення роботи по вдосконаленню системи фінансових взаємовідносин з метою зниження ризиків неплатоспроможності.

Виникнення проблем погіршення фінансового стану в короткостроковому періоді вимагає вироблення заходів щодо нейтралізації негативних факторів і підвищення показників стійкості та ліквідності активів підприємства.

Рішення даних проблем передбачає наявність у підприємства сформованої і ефективно працюючої системи фінансового управління, своєчасно реагує на виникаючі перешкоди на шляху його сталого розвитку, шляхом усунення недоліків і мінімізації негативного впливу зовнішніх факторів, а також постійного розширення переліку застосовуваних фінансових інструментів.

Висновки. В умовах ринкових відносин роль фінансового аналізу не тільки посилилася, а й якісно змінилася: він з рядового ланки економічного аналізу перетворився в головний метод оцінки всієї економіки. Аналіз фінансового стану дає можливість оцінити: майновий стан підприємства; зокрема, можливість погашення зобов'язань перед третіми особами; достатність капіталу для поточної діяльності і довгострокових інвестицій; потреба в додаткових джерелах фінансування; раціональність залучення позикових коштів; обґрунтованість політики розподілу і використання прибутку і т. д. Результати фінансового аналізу дозволяють виявити вразливі місця, що потребують особливої уваги. Нерідко виявляється достатнім виявити ці місця, щоб розробити заходи щодо оптимізації фінансового стану підприємства.

Список бібліографічних посилань.

1. Аверіна М.Ю. Аналіз та оцінка фінансового стану підприємства: шляхи покращення / М.Ю. Аверіна // Актуальні проблеми економіки. — 2012. — 9. — С. 92—100.
2. Базилінська. О.Я. Фінансовий аналіз: теорія та практика: навч. посіб. [для студ. вищ. навч. закл.] / О.Я. Базилінська. — К.: Центр учбової літератури, 2012. — 328с.
3. Великий тлумачний словник сучасної української мови (з дод. і допов.) / Уклад. і голов. ред. В.Т. Бусел. — К.; Ірпінь: ВТФ «Перун», 2005. — 1728 с.
4. Деркач О.В. Проблеми аналізу фінансового стану підприємства // "Ефективна економіка" [Електроний ресурс]. — Режим доступу: <http://http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=1982>
5. Заюкова М.С. Теоретичні аспекти дефініції «Фінансовий стан підприємства» [Електроний ре- сурс]. — Режим доступу: <http://intkonf.org/k-e-n-zayukova-m-s-kjvalchuk-a-p-teoretichni-aspekti-definitsiyi-finansjviy-stand-pidpriemstva/>
6. Пітінова А.О. Комплексна оцінка фінансового стану підприємства: сутність і необхідність // Молодіжний науковий вісник УАБС НБУ, Серія: Економічні науки. — 2013. — № 4. — С. 379 – 389.
7. Приходько Н.І. поняття фінансового стану підприємства: деякі аспекти його визначення // ФІП ФІП PSE. — 2010. — Т. 8, С. 188 – 190.
8. Черниш С.С. Проблеми застосування методик аналізу фінансового стану на вітчизняних підприємствах // Всеукраїнський науково-виробничий журнал «Інноваційна економіка». — 2012. — № 5. — С. 142 – 146.